

Miljösekretariatet

Datum 2011-05-18

Diarienummer MN 00081 - 2009

Till arbetsgruppen
för klimatsmarta inköp - inredning

Fortsatt samverkan och rekommendationer om klimatsmarta inköpskriterier vid inköp av inredning i syfte att bryta Västra Götalands fossilberoende till 2030.

Arbetsgruppen för klimatsmarta inköp/Inredning i Smart Energi presenterar här förslag till beslut och resultatet av arbetet med att ställa gemensamma miljökrav vid inköp av inredning. Det är mycket tydligt att det finns utrymme att spara pengar samtidigt som man uppnår en högre kvalitet och minskad miljöpåverkan. Som bonus byggs tillit för framtiden när man upptäcker att regionens aktörer i Västra Götaland inte bara reflekterar utan också agerar. Ett vinna-vinna koncept.

Bakgrund

Sedan ett par år driver miljönämnden processen Smart Energi, vars uppgift är att samla aktörer för att enligt Västra Götalands klimatstrategi bryta Västra Götalands fossilberoende till 2030. I september 2009 antogs strategin av regionstyrelsen i Västra Götalandsregionen. Detta innebär att det finns ett gemensamt åtagande där alla ges utrymme att verka men där förutsättningarna kan se olika ut. Smart Energi har som uppgift att samla aktörer, hitta samverkansformer som är till nytta för förverkligandet av klimatstrategin, underlätta genomförande och upprätthålla tempo i frågorna.

De kommuner som deltar i överenskommelsen om *klimatsmarta inköpsbeslut* har åtagit sig att utveckla marknaden för miljöanpassade produkter genom att:

- ställa gemensamma, tydliga miljökrav
- tydliggöra miljömässiga vinster
- föra dialog med leverantörer och följa upp resultaten

Förslag till beslut och rekommendationer

De tjugo organisationer (se bilaga 3) som samverkat inom Smart Energi/Klimatsmarta inköpsbeslut av inredning förordar att nedanstående val av nivåer användes och rekommenderar att kommunerna tar inköpsbeslut om inredning.

Arbetsgruppen för klimatsmarta inköp/inredning rekommenderar att samarbetet sker i två etapper. Här väljer man vilka steg man bedömer vara bäst för framtiden.

Datum 2011-05-17

Diarienummer MN 00081 - 2009

Gemensamma kriterier för upphandling och Grön lista

Miljöstyrningsrådets riktlinjer ligger i linje med vårt arbete, därför föreslås en basupphandling, för att få in bredden i sortimentet, som bygger på deras baskrav. På denna nivå får man inom inredning in de leverantörer vars produkter uppfyller kraven på basnivå. För att specifikt få reda på vilka av deras produkter som uppfyller miljömärkningskriterierna (vilket kanske bara vissa kollektioner gör inom samma företag) görs en ”spetsupphandling” utifrån miljöstyrningsrådets avancerade krav, vilket innebär att produkterna uppfyller miljömärkningskrav. Dessa blir därefter underlag för Gröna Listan.

Gröna Listan kan starta inom befintligt avtal

Förutsättningarna för att göra ett miljömedvetet val är att det finns lättillgänglig och samlad kunskap om produkter som uppfyller en hög miljöprestanda, något som idag saknas hos de medverkande kommunerna. Arbetsgruppens förslag är att göra Västra Götalandsregionens *Gröna Listan* som idag har ca 400 produkter, även för kommunerna. Arbetet kan göras redan idag inom befintligt avtal. Kostnaderna delas av medverkande kommuner, se genomförandeplanen i bilagan. Produkterna i Gröna Listan är inte är dyrare än motsvarande kvalité i andra produkter.

Varje kommun bestämmer därefter en målsättning för hur stor andel som ska komma från Gröna Listan av de totala inköpen. Förslaget är att välja mellan 30, 50 och 70 %. Uppföljning sker med hjälp av statistik från leverantörer eller i den egna kommunen som anger hur stor andel (i kronor) som kommer från Gröna Listan/totala inköp. I Västra Götalandsregionen gjordes 49 % av alla inköp (i kr) inom inredning från Gröna Listan år 2010, inom kontorsmöbler kom 80 % från Gröna Listan.

ETAPP 1 Förslag till beslut

Förslag till beslut steg 1 – Gemensam satsning på Gröna Listan av de kommuner som ansvarar för inredning vid upphandling.

Dessa är:

Göteborg (avtal med Ale, Lilla edet, Mölndal, Partille, Öckerö)

Trollhättan (avtal med Vänersborg)

Dalslands Kommunalförbund (Dalslandskommunerna)

Borås (Ulricehamn, Bollebygd, Svenljunga, Tranemo)

Vårgårda

Herrljunga, Skövde, Falköping, Mariestad är alla med på SKL Kommentus avtal

Länsstyrelsen (med på statliga avtalet)

Steg 1 startar med att kommunerna gemensamt gör en satsning på Gröna Listan under hösten 2011, beslut om medverkan tas i respektive kommun senast 31 augusti 2011. Denna kunskap är förutsättningen för att lyckas med att välja produkter som uppfyller en hög miljöprestanda. Observera att det inte behövs någon ny upphandling - detta sker inom ert befintliga avtal!

Datum 2011-05-17

Diarienummer MN 00081 - 2009

Förslag till beslut steg 2 – Enskilt beslut i kommunen kring gemensamma kriterier för upphandling

Varje kommun beslutar under 2011 om vilken av nedanstående nivåer man väljer från Gröna Listan.

Välj en av dessa nivåer för andel miljöanpassat sortiment.	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Upphandla och synliggöra miljöprestanda i avtalat sortiment	Basupphandling utifrån Miljöstyrningsrådets baskrav och en "spetsupphandling" med de avancerade kraven (underlag till Gröna listan). Gemensam webblösning för "Gröna listan" där respektive kommun hittar sina avtalsleverantörer.		
Målsättning	30% av alla inköp av inredning kommer från Gröna Listan.	50% av alla inköp av inredning kommer från Gröna Listan.	70% av alla inköp av inredning kommer från Gröna Listan.

Preliminärt tidsschema

31 Aug 2011 – Beslut i de kommuner som ansvarar för inredningsupphandlingen om att medverka i satsningen kring Gröna Listan.

Okt 2011 – Arbetet startar med Gröna Listan. Beslut i respektive kommun om val av nivåer för del 1- Andel produkter med hög miljöprestanda.

ETAPP II Rekommendationer

Spara pengar med tydligare rutiner

En upptäckt som gjordes av arbetsgruppen var att det idag saknas personer som tar övergripande ansvar för inredningsinköp vilket leder till många felinköp.

Genom ökade kunskaper finns stora möjligheter att göra rätt val utifrån funktion, att samordna mer över olika enheter för att vara mer flexibel vid flytt och att återanvända produkter i mycket större utsträckning. *Här finns en stor potential att förena god ekonomi med ett medvetet miljöansvar.*

Under 2011 arrangerar Västra Götalandsregionen i samarbete med kommunerna en utbildning för er som vill få ökad kunskap och bättre rutiner inom inredning. Anmälan senast 20 juni. (Bilaga 2)

Datum 2011-05-17

Diarienummer MN 00081 - 2009

Återkoppling

Ni kommer inom kort också att få återkoppling från de arbetsgrupper som arbetet fram inköpskriterier för fordon, el och livsmedel. Välkommen att fortsätta vårt gemensamma arbete om ett fossiloberoende Västra Götaland 2030.

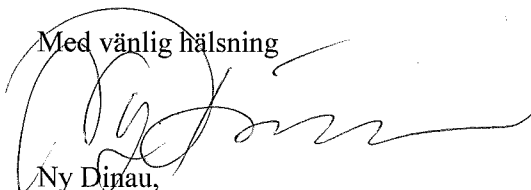
Kontaktperson för inredning

Namn Birgitta Nilsson

E-post birgitta@designmedomtanke.se

Telefon 0320-350 75, 0703-38 50 75

Med vänlig hälsning

Ny Dinau,

Smart Energi

Miljösekretariatet

Västra Götalandsregionen

Bilaga 1 Genomförandeplan

Bilaga 2 Rutiner i organisationen

Bilaga 3 Samverkande organisationer

Bilaga 1.

Genomförandeplan för gemensam satsning på Gröna Listan

Mycket av arbetet är redan gjort av Västra Götalandsregionen men kommunerna har fler avtalsleverantörer och till viss del andra produktgrupper än Västra Götalandsregionen. Eftersom många avtalsleverantörer är samma för de deltagande kommunerna vill vi starta denna satsning gemensamt i oktober 2011. Att göra en gemensam satsning är extra värdefullt eftersom inom de deltagande kommunerna finns 10 olika inredningsavtal, där var och en har sina leverantörer - men vissa är gemensamma.

Styrgrupp

Till samarbetet med Gröna Listan bildas en styrgrupp av de personer som idag ingår i arbetsgruppen för Klimatsmarta inköp/inredning, se bilaga 3.

Eftersom kommunerna i sina nuvarande avtal ännu inte frågat specifikt efter produkter som uppfyller kraven i Gröna Listan, vilket skett i Västra Götalandsregionen, bygger arbetet på frivilliga överenskommelser. Baserat på Västra Götalandsregionens stora efterfrågan, där 49 % av alla inköp inom inredning under 2010 kom från Gröna Listan, finns idag ett stort intresse från företag i branschen att komma med i Gröna Listan.

Kommunernas gemensamma arbete för Gröna Listan:

- Dialog med respektive kommun kring avtalsleverantörer och Gröna Listan.
- Dialog med aktuella avtalsleverantörer inom de 10 olika avtalen om Gröna Listan och upplägg och rutiner.
- Kontakter med avtalsleverantörernas underleverantörer (tillverkningsföretagen) kring deras möjligheter att nå upp till kraven.
- Granskning av de verifikat som företagen sänder in för att få komma med i Gröna Listan.
- Insamling och genomgång av all dokumentation och bilder för publicering i Gröna Listan.
- Grafisk form av Gröna Listan för respektive kommuns avtal.
- Skapa en hemsida för www.gronalistan.se där varje kommuns respektive avtal kommer att finnas.

Uppskattade kostnader för Gröna Listan och dess kommunikation

En gemensam satsning medför rimliga nivåer i kostnader för genomförandet och uppskattas till mindre än ett halvt basbelopp per kommun, baserat på de 24 kommuner som medverkar i överenskommelsen Klimatsmarta Inköp/inredning. En uppdatering av listan varje år uppskattas till ca 5 000 kr/kommun.

Bilaga 2.

ETAPP II – Rutiner i organisationen

Välj en av dessa nivåer för ansvarstagande i organisationen.	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Rutiner för planering och inköp av inredning för god ekonomi.	<p>Ett fåtal behöriga inköpsansvariga för inredning utses inom organisationen.</p> <p>Säljare på upphandlade inredningsföretag möblerar och levererar produkter.</p>	<p>En eller flera samordnare för inredning utses inom organisationen.</p> <p>Inredningsarkitekt skapar en funktionell helhet av befintliga produkter samt val av nya.</p>	<p>En eller flera lokalplanerare utbildas och blir verksamhetens resurs vid lokalförändringar.</p> <p>Inredningsarkitekt skapar en funktionell helhet av befintliga produkter samt val av nya.</p>

För nivå 1

Begränsa antalet avropare, så ett mindre antal blir behöriga avropare inom inredning. På denna nivå arbetar man mer sällan med arkitekter, endast vid stora projekt. Därutöver är det säljare på inredningsföretagen som både ritat och levererar.

Mervärde för nivå 1:

- Med färre avropare kan man få lite bättre kontroll över avtalsområdet.

För nivå 2

Här begränsar man antalet avropare som i nivå 1 men man utser någon/några av dessa som samordnare för en eller flera förvaltningar. Dessa kan utbildas kring avtalsfrågor för inredning, medverka i upphandlingen och vara kontaktpersoner mot avtalsleverantörer. På nivå 2 är det också en rutin att man anlitar inredningsarkitekter vid större förändringen när flera rum ska förändras, däremot inte vid enstaka inköp.

Mervärde för nivå 2:

- **Ökade möjligheter att bli en professionell beställare.** Om man utser en/flera personer på kommunen/regionverksamheten ökar möjligheterna att bli en mer professionell rådgivare i samarbetet med arkitekter och inredningsföretag. Här finns pengar att spara genom att vara en mer medveten kund.

- **Opertisk rådgivare utan vinstintresse** Med en professionell arkitekt kan man blanda gammalt och nytt och ändå få en attraktiv och funktionell helhet, vilket minskar behovet av nyinköp och ökar återanvändningen genom uppfräschning av befintliga produkter. Dessutom finns inte vinstintresse av att köpa nytt. Deras arvode har visat sig bli en besparing.
- **Goda möjligheter att samordna över enheter och återanvända produkter.** Att begränsa produktval och öka samordningen över olika enheter ger större möjligheter till ett gemensamt uttryck i organisationens lokaler och ökad flexibilitet vid eventuell flytt.

För nivå 3

Här gör man alla insatser som på nivå 2, skillnaden är att istället för att ha en/flera personer som samordnar inredningsinköp utbildar man även sk lokalplanerare som en del av en tjänst, vilket kan vara samma person/er. En lokalplanerare (vanlig funktion inom sjukhus men ovanlig i kommuner) är verksamhetens stöd i lokalförändringar. Västra Götalandsregionen har tillsammans med kommunerna i Västsverige utvecklat metoden Design med Omtanke, (DMO) som vänder sig till verksamheter som ska förändra på sin arbetsplats. Med metoden gör verksamheten tillsammans med en arkitekt en förstudie i ett tidigt skede för att kartlägga sina behov och göra prioriteringar som blir ett underlag till fastighetsavdelningen. I metoden är hållbar utveckling integrerad på ett naturligt sätt för att stimulera till miljöanpassade val och skapa god tillgänglighet för alla redan från början. Under 2011 erbjuds kommunerna utbildning av lokalplanerare (start mars/april samt augusti) av Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden.

Mervärde för nivå 3:

Varje gång ni bygger om eller investerar i era lokaler finns chans att utveckla den verksamhet som bedrivs. En väl genomförd förstudie med DMO är nyckeln. Med ett målmedvetet förarbete nås resultat som motsvarar era förväntningar och lever upp till verksamhetens behov. Personalen blir delaktig och arbetar fram sina behov och prioriteringar i ett tidigt skede vilket sparar tid och pengar och underlättar utvecklingen av effektiva lösningar. Genom att använda 1 % av investeringen till en bra förstudie kan resterande 99 % användas på ett mycket smartare sätt. Det blir inte dyrare. Bara bättre.

- **Förenar verksamhetsidén med effektiva och hållbara lokaler:**
Tar vara på personalens kunskap och engagemang inför förändringen.
Får en effektiv arbetsplats som underlättar för såväl personal som besökare.
God tillgänglighet för alla redan från början och resurssnåla, miljömedvetna lösningar.
Än mer stolta medarbetare och nöjda kunder i en attraktiv miljö.
- **Lönsamt att tänka efter i det tidiga skedet:**
Medvetna beslut ger maximal nytta för resurserna.
Merparten av besluten i en lokalförändringsprocess tas i planeringsarbetet.
Kostnaden är låg i planeringsarbetet jämfört med ändringar eller nya idéer när ombyggnationen väl är igång.
Lönsamt. Bristande kommunikation i byggprocessen kostar 22 miljarder om året.

Det man varit med om att skapa, det vårdar och utvecklar man på ett medvetet sätt vilket ger minskade driftskostnader.

- **Underlättar den kommande lokalprocessen:**

Tydlig redovisning av verksamhetens behov och prioriteringar till nästa led i processen i ett tidigt skede.

Om alla är införstådda med behov och upplägg från början, minskas ledtiderna i byggprocessen och man risken minskar för kostsamma stopp under tiden.

Bättre att tala om vad man vill före än efter.

2011-05-17

Bilaga 3

Deltagare i arbetsgruppen Smart Energi/inredning

Anders Larsson, upphandlare, Skövde kommun
Andrea Flink, upphandlare, Västra Götalandsregionen
Birgitta Hedén, Christina Sjöo, upphandlare, Göteborgs upphandlingsbolag
Gunilla Pettersson, arkitekt, Ulricehamns kommun
Petra Andersson, upphandlare, Trollhättans kommun
Anders Berg, Länsstyrelsen
Anette Kjellström, Borås stad
HP Dahlgren, miljöchef, Dalslandskommunerna
Jens Johansson, upphandlare, Lidköpings kommun
Birgitta Nilsson, projektledare inredning, Västra Götalandsregionen

Medverkande i inköpsbeslut/inredning

Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen, Göteborg, Partille, Lerum, Tjörn, Trollhättan, Vänersborg, Bengtsfors, Färgelanda, Mellerud, Dals Ed, Åmål, Borås, Ulricehamn, Tranemo, Svenljunga, Vårgårda, Bollebygd, Herrljunga.